

BIBLIOTEC A

Informacions

Publicació del Servei de Biblioteques de la UAB. Núm. 21. Abril de 2000

Hi trobareu

- 2** El Sistema de Qualitat del Servei de Biblioteques basat en la norma ISO 9002
- 6** L'aprenent de bibliòfil La Bíblia Regia
- 7** Una petita gran desconeguda: la reserva de la Biblioteca General
- 8** Les revistes de la UAB ja són digitals
- 9** Lectors reproductors de microfilms que digitalitzen
- 13** La col·lecció completa de les quatre tresorereries
- 14** Ampliació de la tercera planta de la Biblioteca d'Humanitats
- 17** Avaluació del Servei de Biblioteques
- 19** Els secrets dels espies

Universitat Autònoma de Barcelona

Servei de Biblioteques

El Servei de Biblioteques rep la certificació ISO 9002

El Servei de Biblioteques va iniciar, el setembre de 1998, un programa per tal d'implementar un sistema de qualitat basat en la norma ISO 9002. El sistema funciona a ple rendiment des de l'octubre de 1999 i ha rebut la certificació oficial el mes de març del 2000.

La posada en marxa d'un sistema de qualitat segons la norma ISO 9002 no ha resultat senzilla. Ha estat necessari tenir en compte molts temes i aspectes, com la formació de tot el personal implicat, els circuits de comunicació, la redacció de tota la documentació del sistema i, sobretot, la planificació general de tots els requisits previstos en els vint requeriments de la norma, tenint sempre presents els recursos disponibles.

Un sistema de qualitat regit per la norma ISO ha de poder demostrar que els seus requeriments es compleixen en tot moment. No es tracta de fer més coses en menys temps, ni de fer-les de manera espectacular. Es tracta de descriure el que fem, fer-ho i poder demostrar en qualsevol moment que ho fem tal i com ho hem descrit documentalment.

La implantació de la ISO 9002 ha estat una bona oportunitat per reflexionar sobre els processos que es porten a terme en una organització complexa com és el Servei de Biblioteques. La qualitat és el fruit de la planificació i el nostre sistema ha establert mecanismes d'alerta per tal d'adaptar proactivament la gestió en funció de l'evolució de les necessitats dels usuaris.

El desenvolupament i la implantació del Sistema de Qualitat és un projecte d'ampli abast, que ha estat portat a terme gràcies a la professionalitat de les cent cinquanta persones que treballen al Servei de Biblioteques de la Universitat Autònoma de Barcelona. A les pàgines interiors trobareu més informació sobre el sistema de qualitat ISO 9002 del Servei de Biblioteques, que ha estat certificat pel Laboratori General d'Assaigs i Investigacions.

EC-423/2/2000

ACREDITADO POR **ENAC**

BIBLIOTEC A Informacions

Publicació del
Servei de Biblioteques
de la
Universitat Autònoma
de Barcelona

Núm. 21
Abril de 2000

Dipòsit legal: B-6.440-91
ISSN: 1130-9318

Han coordinat aquest
número:

Vicenç Allué
Núria Balagué
Mercè Bausili
Joan Gómez Escofet
Montserrat Mallorquí

Disseny i maquetació:
Montserrat Benito
Jaume Brey

Edició i impressió:
Servei de Publicacions
de la Universitat Autònoma
de Barcelona
08193 Bellaterra
(Barcelona)

Adreça:
Biblioteca Informacions
Servei de Biblioteques
Universitat Autònoma
de Barcelona

Edifici A
08193 Bellaterra (Spain)
Tel.: 93 581 10 15
Fax: 93 581 20 00
E-mail: iysb2@cc.uab.es

BIBLIOTECA INFORMACIONS pot ser
obtingut en format electrònic
(Acrobat) al web de la UAB:

<http://www.bib.uab.es/bib-inf/bib-inf.htm>

Els articles signats són responsabilitat dels autors
i no representen necessàriament l'opinió
de BIBLIOTECA INFORMACIONS.

El sistema de qualitat del Servei de Biblioteques basat en la norma ISO 9002 Algunes preguntes i respostes

Què és una norma?

És un document consensuat que conté especificacions tècniques i criteris perquè s'utilitzin com a regles, guies o definicions de característiques, per tal d'assegurar que materials, productes, processos o serveis compleixen els requeriments especificats. Cal que estigui aprovat per un organisme de normalització.

Les normes marquen pautes per a la fabricació de productes, la realització de processos, el desenvolupament de serveis, la protecció de la salut i el medi ambient i la facilitació de la cooperació tecnològica.

Què és la International Organization for Standardization?

És una federació mundial d'organismes nacionals de normalització, creada el 1947. La seva seu és a Ginebra. S'encarrega de la preparació de normes que després s'aplicaran internacionalment. <http://www.iso.ch>

L'organisme espanyol de normalització és l'AENOR (Asociación Española para la Normalización y Certificación).

Què són les normes ISO 9000?

Són una sèrie de normes que sorgeixen per harmonitzar la gran quantitat de normes sobre gestió de la qualitat que anaven sorgint com a iniciatives de diversos països.

La primera vegada que es van publicar va ser el 1987.

- Són normes genèriques (independents del sector d'activitat).
- Tenen reconeixement internacional i actualment s'utilitzen a tot el món.
- Són vives i canviants (pròximament n'apareixerà l'edició del 2000).

El sistema de qualitat del Servei de Biblioteques de la UAB segueix la norma UNE EN ISO 9002: 1994 Sistemas de calidad. Modelo para el aseguramiento de la calidad en la producción, la instalación y el servicio postventa.

La norma es desenvolupa en vint punts que fan referència als temes següents:

1. Responsabilitat de la direcció
2. Sistema de qualitat
3. Revisió del contracte
4. Control del disseny
5. Control de la documentació i de les dades
6. Subministraments

7. Articles subministrats pel client
8. Identificació i traçabilitat
9. Control de processos
10. Inspecció i assaig
11. Control dels equips d'inspecció, mesura i assaig
12. Estat de revisió
13. No-conformitats de servei
14. Accions preventives i correctores
15. Utilització, arxiu, protecció i lliurament de documents
16. Registres de qualitat
17. Auditories internes de qualitat
18. Formació
19. Servei postvenda
20. Tècniques estadístiques

Quins objectius planteja la seva aplicació al Servei de Biblioteques?

- Disposar d'una eina de gestió interna que:
 - agiliti el funcionament de totes les activitats que es porten a terme al si del Servei
 - optimitzi els recursos
 - vetlli per la qualitat dels processos i serveis
 - garanteixi la millora constant del servei que oferim als nostres usuaris.
- Disposar d'un reconeixement extern de la qualitat amb què aquesta gestió es du a terme.

Què és l'«assegurament de la qualitat»?

Consisteix a tenir i seguir un conjunt d'accions planificades i sistemàtiques, implantades dins del sistema de qualitat orientades a:

- aconseguir la qualitat prevista al cost adequat
- donar confiança als usuaris del fet que els oferim un servei amb els requeriments de qualitat establerts

El tres punts bàsics:

- Descriure el que fem
- Fer-ho
- Demostrar que ho fem de la manera que hem descrit documentalment.

Qui ens ha ajudat a dissenyar el nostre sistema de qualitat seguint la norma?

PricewaterhouseCoopers, una de les firmes mundials de serveis professionals de consultoria més importants.

Quines fases ha tingut la seva implementació?

Any	Mes	Activitat
1998	setembre	Presentació del projecte Sessió de presentació de la ISO 9002 als caps de biblioteques, coordinadors de biblioteques i administradors de centre
	setembre octubre	Diagnòstic previ Visites a les biblioteques i elaboració de diagnòstic per part de PWC
	novembre desembre	Planificació <ul style="list-style-type: none"> • Sessió de formació del personal del Servei de Biblioteques en les eines de la qualitat • Determinació dels processos generals i dels grups de treball • Establiment de calendaris • Inici de l'elaboració de la documentació per part dels grups de treball de les biblioteques
1999	gener setembre	Preparació del sistema d'assegurament de la qualitat <ul style="list-style-type: none"> • Constitució del Comitè de Qualitat • Elaboració de la documentació del Sistema de Qualitat • Creació de la web dedicada al projecte ISO 9002 a la Intranet del Servei de Biblioteques • Determinació dels estàndards de qualitat • Elaboració de la carta de serveis • Creació de bases de dades específiques per al Sistema de Qualitat • Preparació dels compromisos de servei escrits amb els subministradors interns • Formació interna (primera fase) • Inici de proves
	octubre	Implantació de l'activitat operativa <ul style="list-style-type: none"> • Formació interna (segona fase) • Implantació progressiva del Sistema de qualitat a totes les biblioteques • Manteniment i millora contínua
	novembre	Preauditoria <ul style="list-style-type: none"> • Auditoria a càrrec de PWC • Accions correctores i preventives
2000	gener	Auditoria <ul style="list-style-type: none"> • Auditoria a càrrec de LGAI • Accions correctores i preventives
	març	Certificació

Com és el sistema de qualitat del Servei de Biblioteques?

El sistema d'assegurament de la qualitat del Servei de Biblioteques és un instrument per planificar, descriure, comunicar i controlar els processos i ens serveix per desenvolupar aspectes com:

- la política de qualitat
- els objectius
- les funcions i responsabilitats
- la definició dels serveis
- els recursos necessaris
- els processos de treball
- els mecanismes de supervisió i control
- els mecanismes de prevenció i correcció

La intranet del Servei de Biblioteques conté els documents i les bases de dades que fan possible l'aplicabilitat i el control del sistema.

Per a què serveix el Comitè de Qualitat?

El Comitè de Qualitat està format per sis persones del Servei de Biblioteques, una de les quals és el responsable de Qualitat.

El Comitè de Qualitat és el motor del sistema de qualitat i el que vetlla per la coherència i l'operabilitat del sistema.

El comitè

- Proposa línies d'actuació per assolir els objectius de qualitat.
- Avaluja els indicadors de qualitat.
- Vetlla perquè es dugui a terme un pla de mesures correctores dels problemes detectats.
- Realitza el seguiment de les accions correctores que es proposen.
- Proposa els plans de formació en temes de qualitat.
- Vetlla perquè la documentació del sistema de qualitat estigui actualitzada.
- Vetlla perquè es realitzin auditories internes.
- Realitza el seguiment i el control dels proveïdors.

A més, durant la fase de disseny i implementació, el paper del comitè va ser decisiu i, a les funcions descrites més amunt, cal afegir-hi la coordinació dels grups de treball, la revisió de tota la documentació, l'estudi i la viabilitat d'indicadors i controls, la realització de la formació inicial de tot el personal del Servei i l'establiment dels mecanismes de comunicació interna per al manteniment del sistema.

Com es documenta el sistema de qualitat?

El manual de qualitat

És un document general que inclou una presentació del Servei de Biblioteques, la seva política de qualitat, les seves funcions, responsabilitats i organigrama, les definicions dels termes més emprats i les disposicions que hem pres per tal d'assolir l'assegurament de la qualitat.

El Manual de Qualitat del Servei de Biblioteques repassa un a un els vint elements de la Norma i indica els mecanismes que tenim previstos per assolir cada punt. És el marc que dóna la coherència interna a tota la documentació del nostre sistema de qualitat.

A més del Manual de Qualitat, el sistema d'assegurament de la qualitat disposa d'altres documents que desenvolupen la informació sobre els processos que es porten a terme a les biblioteques.

Procediments generals

Documents que descriuen, de forma seqüencial, la manera de realitzar les operacions que integren un procés.

Instruccions de treball

Documents complementaris d'un procediment, que estableixen els criteris per dur a terme activitats molt concretes.

La documentació del nostre sistema de qualitat es compon del Manual de Qualitat, 23 procediments generals i 23 instruccions de treball, a més a més de nombrosa documentació de referència.

Els procediments i les instruccions donen resposta a les preguntes següents:

- Què es fa al Servei de Biblioteques?
- Qui ho fa?
- Com es fa?
- Quan es fa?
- Com es deixa constància del que està fet?

Els documents del sistema d'assegurament de la qualitat són el fruit dels coneixements i la professionalitat del personal d'aquest servei i són d'ús exclusiu dels seus membres per al desenvolupament de seu treball.

Com es gestionen i controlen la documentació i les dades?

La documentació del sistema de qualitat és un material viu, que anirà adaptant-se a les nostres necessitats, a mesura que la retroalimentació del sistema ens faci buscar i trobar els camins idonis per millorar la qualitat.

Per tal d'evitar que algú treballi tenint present un procediment que s'ha decidit variar, la intranet del Servei de Biblioteques disposa sempre de la versió vigent de tots els documents i s'informa personalitzadament de tots els canvis.

Per poder demostrar que fem allò que diem en la documentació del sistema de qualitat, hem de disposar de «proves» que ho constatin i permetin verificar-ho. Aquesta és la funció dels registres de qualitat, que ens proporcionen informació i evidència objectiva de la marxa de les activitats que desenvolupem.

Quin «contracte» tenim amb els nostres usuaris?

La qualitat, en termes de sistema, es fa esquivar per l'alt grau de subjectivitat que comporta la seva determinació, però, evidentment, el que volem és oferir els millors serveis amb els recursos de què disposem.

Cal que l'usuari sàpiga en què podem ajudar-lo i què resta encara fora del nostre abast.

A la Carta de Serveis s'identifiquen amb una breu descripció els serveis que oferim i les condicions i limitacions específiques de cadascun. En definitiva, tal i com exigeix la norma, la nostra relació contractual amb l'usuari.

Per poder ser rigorosos a l'hora de complir el nostre contracte, disposem d'indicadors que avaluem i mesuren les activitats en què s'impliquen elements que són significatius per al manteniment de l'estabilitat del sistema. Per això, hem determinat els punts més importants de cada procés o activitat, en què calia disposar d'unes referències, per dessota de les quals comença la no-qualitat. Hem establert indicadors de qualitat per a la majoria dels serveis que oferim: tramitació d'adquisicions, processament tècnic dels documents, consulta a sala, préstec, préstec interbibliotecari, etc.

Què passa quan alguna cosa no va bé?

Quan alguna cosa no va bé, es produeix una no-conformitat, és a dir, s'incompleix alguna de les condicions del servei que estava previst donar a l'usuari. Per usuari tant s'entén els estudiants i professors com la mateixa biblioteca quan aquesta demana un servei a un proveïdor (neteja, fotocòpies, distribuïdor de material documental, servei d'informàtica, etc.).

Per donar un bon servei cal que, prèviament, rebem productes i serveis de qualitat per part dels nostres proveïdors. Un problema important el va representar el fet de no disposar per escrit dels compromisos de servei que assumien altres àrees i serveis de la Universitat envers el Servei de Biblioteques. Ara disposem de contractes interns amb diversos serveis i àrees de

la Universitat que documenten en quins temes ens donen suport i quins són, en cada cas, els seus compromisos d'atenció i terminis de realització de feines i serveis.

Davant una no-conformitat actuem en dos fronts: busquem una solució al problema (accions correctores) i establim mesures per tal que no torni a passar (accions preventives).

El control de les no-conformitats i els circuits que cal seguir per resoldre-les ha estat un dels requeriments en què hem esmerçat més temps. S'han creat unes bases de dades, a les quals s'accedeix des de la intranet, que permeten, juntament amb les ja existents (VTLs, SOD, base de dades d'adquisicions), fer la traçabilitat de totes les operacions que es realitzen al si del Servei de Biblioteques.

Com demostram que complim els requisits de la norma ISO 9002?

Amb la documentació del sistema i els registres de qualitat. I amb la certificació que ens atorga una entitat reconeguda després de portar a terme una auditoria del Servei de Biblioteques.

L'entitat certificadora ha d'estar acreditada per certificar per una entitat d'acreditació, que a Espanya és l'ENAC (Entidad Nacional de Acreditación). Aquest és el cas del LGAI (Laboratori General d'Assaigs i Investigacions), que ha portat a terme la nostra certificació.

En la certificació es manifesta que es disposa de la confiança adequada que el Servei de Biblioteques de la UAB compleix tots els requisits establerts per la norma. La certificació acredita que disposem d'una organització capaç d'assegurar el compliment dels requisits pactats amb els nostres usuaris, aquells que apareixen a la Carta de Serveis.

Com trobar més informació sobre el sistema de qualitat del Servei de Biblioteques?

- Consultant la web del Servei de Biblioteques <http://www.bib.uab.es>
- Contactant el responsable de qualitat nuria.balague@uab.es

L'aprenent de bibliòfil

Una nova secció

Deixem pas, amb aquest títol, a una nova secció fixa en la nostra revista.

A les portes del segle XXI, immersos en l'era de la informàtica i les noves tecnologies, estem retornant en molts camps al gust per les coses autèntiques; el món de les biblioteques no ha de ser diferent; si hem agafat el tren i estem dins l'univers Internet, no per això hem de tancar la porta al passat. Deia fa uns dies el títol d'un missatge enviat a IWETEL per Joaquín van der Brule Arandia: «A pesar de las innumerables ventajas de los soportes digitales, el papel nunca morirá»; per tant, és el moment d'espolsar llibres i memòria i tornar a recordar algunes obres, autors i temes que han tingut un lloc indiscutible en la història.

No volem que arribi el dia que un estudiant pensi que un «gradual» és una mena de regla per mesurar qui sap què, o que un «leccionari» era el lloc on s'arxivaven les lliçons impartides en vés a saber quina escola.

L'enciclopèdia defineix el bibliòfil com: «persona amant dels llibres, especialment dels rars o preciosos»; fixe'u-vos que no diu en cap moment entès o expert i que, per arribar a tenir aquesta categoria, s'ha de començar des de baix, com l'aprenent que volia ser mestre, a poc a poc i sense presses.

Queda molt lluny de la nostra intenció fer estudis exhaustius de les diferents obres. Es tracta més aviat, basant-nos en els fons propis de la UAB, de donar a conèixer llibres, i, per extensió, alguna referència de l'autor des d'un punt de vista purament divulgatiu.

Què ens agradaria aconseguir? Simplement, una familiarització amb el món de la història del llibre, i, si algú acaba sent un «aprenent de bibliòfil», ens donarem per satisfets.

Teresa Santos
teresa.santos@uab.es

La Biblia Regia

Tenim la sort de tenir a la nostra biblioteca un exemplar (malgrat no ser complet) d'aquesta important obra del segle XVI.

Promoguda per Felip II, aquesta impressionant obra va ser publicada originalment en vuit volums (dels quals només en tenim set), dirigida per Benito Arias Montano i editada entre 1569 i 1573 a Anvers per Plantin.

Basada en la políglota Complutense o Bíblia d'Alcalà, s'hi van introduir nombroses correccions i se li van addicionar nous còdexs.

Aquesta obra va veure la llum després de deu anys de treball, i es va convertir en una obra esplèndida i molt més depurada que la del cardenal Cisneros. Ens explica Palau que el papa Gregori XIII va enviar una carta a Felip II qualificant-la de «regia»; els seus contemporanis la van anomenar «*miraculum orbis*».

L'estructura de l'obra és a dues columnes, separades per doble filet, amb la part inferior del text a línia tirada; la portada, el vers de la portada i la pàgina 1 són gravats; les caplletres són ornamentades i xilografades. Segons Palau, la tirada va ser de 1200 exemplars, dels quals tretze impresos en pergamí es van destinar al Rei, i la resta, en diversos tipus de paper, van ser posats a la venda al preu de 60 florins.

La Bíblia Sacra: *Hebraice, chaldaice, graece & latine* ha estat i és coneguda per diversos noms, com Bíblia Regia, Bíblia d'Arias Montano, Bíblia Plantiniana i Bíblia Poliglota d'Anvers.

Hem dit que va ser dirigida per Arias Montano, però, qui va ser aquest personatge?

Benito Arias Montano va ser una de les grans figures de la cultura espanyola del segle XVI, nascut a Fregenal de la Sierra (Badajoz) el 1527, i mort a Sevilla l'any 1598.

Personatge polifacètic, va estudiar a Sevilla i a Alcalá. Humanista, teòleg, filòsof, poeta, naturalista, filòleg, etc., va arribar a dominar tretze llengües. El 1562, va acompanyar el bisbe de Segovia, Martín Pérez de Ayala, al concili de Trento, on va destacar per la seva erudició.

El 1566 va ser nomenat capellà reial per Felip II. El 1567 va ser nomenat professor de llengües orientals, i el 1579, bibliotecari del monestir d'El Escorial.

Arias Montano va tenir, però, fins i tot ensurts amb la Inquisició, i va ser empresonat l'any 1559, arran de la repressió antiluterana. Altres autors li atribueixen problemes amb el Sant Ofici per haver oposat el text bíblic hebreu al de la *Vulgata*, i donar excessiva autoritat a les paràfrasis caldees. Al final del procés, però, va ser exculpat de tota sospita d'heretgia.

Teresa Santos
teresa.santos@uab.es

Una petita gran desconeguda: la reserva de la Biblioteca General

La Biblioteca General disposa d'un fons de reserva que agrupa documents que van del segle XVI al segle XX, amb un total de 3617 volums. Comprèn, així mateix, una petita part de manuscrits. La col·lecció està formada, entre d'altres, per missals, graduals, un processonari de Sant Joan de les Abadesses, un sacramentari-martirologi (s. X-XI), etc., fins a un total de 43 documents, entre els quals cal destacar el leccionari Sambola.

El fons del segle XX està constituït principalment per facsímils, edicions d'obres de tirades curtes o amb característiques especials i alguna reproducció d'obra gràfica numerada.

Sens dubte, però, el més conegut d'aquesta «petita biblioteca» és la seva col·lecció de revistes d'art de principis de segle, coneguda amb el nom de Fons Marca.

La UAB, tot i ser una universitat moderna, no ha volgut renunciar mai a la possibilitat de tenir una part de fons antic, i a poc a poc ha anat ingressant documents provinents tant de la compra a llibreters de vell, com de col·leccions privades de particulars o d'entitats. L'any 1971, es va adquirir al llibreter Joan Marca i Marca una col·lecció de 136 revistes d'art, publicades la majoria a Catalunya. L'any 1979, el mateix llibreter oferia una altra sèrie de 32 títols que passava a engrandir la col·lecció, i a completar títols ja existents. La direcció actual, tot i trobar-nos immersos en l'era informàtica, no ha volgut oblidar aquesta part i ha completat, en la mesura que ha estat possible, la col·lecció. Així, l'any 1998 es comprava un fons provinent de la biblioteca de Josep Monés, el qual complementa i amplia el de la col·lecció Marca. Els manuscrits provenen de la col·lecció particular del bibliòfil Felip Capdevila i Rovira.

Quan s'han fet compres en bloc, la Biblioteca sovint ha decidit no separar-les i s'han mantingut els fons agrupats i localitzats per

un topogràfic que fa referència al seu antic propietari. Per exemple, disposem del fons Valera, una col·lecció factícia de llibres pertanyents a l'escriptor Juan Valera i recollits suposadament durant la seva etapa de diplomàtic. Un altre fons no dividit ha estat el del llibreter Marca, una col·lecció de llibres i fullets, principalment catàlegs d'exposicions i llibres sobre art.

Aquest annex de biblioteca, tot i no ser extens, ens permet una visió ràpida de la història del llibre. Si bé és cert que no tenim enquadernacions luxoses, ni manuscrits extensament miniats, cada segle, inclòs el XX, ens ofereix llibres curiosos i interessants.

En l'actualitat, el fons està totalment inventariat. El període que va del segle XVI al XVIII va ser catalogat per Patrimoni Bibliogràfic i introduït al catàleg com la major part del segle XIX; la resta, així com el segle XX i els manuscrits, està en procés de catalogació.

Per finalitzar, i a manera d'invitació, m'agradaria fer menció d'alguns llibres curiosos o importants que podeu trobar a la nostra biblioteca.

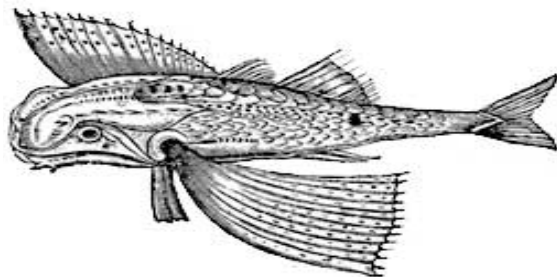
Per la seva importància: el leccionari Sambola, abans esmentat.

Per la seva exclusivitat dins d'aquesta biblioteca: *Chefs-d'oeuvre classiques de littérature française*, vol. IV, imprès en Braille, de l'any 1873.

Per la seva curiositat: un quadern de bitàcola datat entre 1853 i 1854, una factura de comerç procedent de la Xina, del 1789 (ambdós manuscrits), i dos exemplars del segell pro infància corresponents a la III i IV campanya.

La resta us convidem a descobrir-ho personalment.

Teresa Santos
teresa.santos@uab.es

1. GOMEZ I MUNTANÉ, M.C. «El leccionari Sambola a la Biblioteca General de la UAB», BIBLIOTECA INFORMACIONS, 6, març de 1994.
2. CAMPS MIRÓ, Teresa. «El fons Marca», BIBLIOTECA INFORMACIONS, 18, maig de 1998
3. «La UAB compra el fons de publicacions periòdiques de la biblioteca Monés», BIBLIOTECA INFORMACIONS, 18, maig de 1998.

Biblioteca Digital

Les revistes de la UAB ja són digitals

(Disponibles al servei Decomate, <http://decomate.uab.es/>)

Les revistes de la Universitat Autònoma de Barcelona es publiquen paral·lelament en versió impresa i en versió digital des de l'any 1998. El Servei de Publicacions UAB incorpora en el procés d'edició i publicació la creació d'ambdues versions. També l'Institut de Ciències de l'Educació de la UAB publica digitalment la seva revista *Enseñanza de las Ciencias*.

Els fitxers s'entreguen al Servei de Biblioteques de la UAB, el qual en crea la descripció bibliogràfica necessària per al seu tractament informàtic en una base de dades referencial i els integra al servei Decomate, on ja formen part del conjunt de 322 títols i més de 136.000 articles de revistes científiques disponibles per a la comunitat universitària de la UAB en text complet i com a base de dades de resums per a la resta de la comunitat científica mundial.

Se segueixen, d'aquesta manera, les directrius del Pla Estratègic per a la Societat de la Informació, Catalunya en Xarxa, creant continguts digitals catalans i integrant-los en igualtat de condicions amb els millors productes internacionals.

Títols i fons disponibles (gener de 2000)

Anàlisi: Quaderns de Comunicació i Cultura. Núm. 19-20
Catalan Working Papers in Linguistics Núm. 6
Documents d'Anàlisi Geogràfica. Núm. 31-34
Educar. Núm. 21-25
Enrahonar: Quaderns de Filosofia. Núm. 27
Enseñanza de las Ciencias. Vol. 16, núm. 2-3.
Vol. 17, núm. 1-3
Faventia. Vol. 19, núm. 2. Vol. 20-21
Links & Letters Núm. 5
Manuscripts. Núm. 17
Orsis: Organismes i Sistemes. Núm. 13
Papers: Revista de Sociologia. Núm. 52-56
Publicacions Matemàtiques. Vol. 42
Quaderns: Revista de Traducció. Núm. 1-4
Quaderns d'Itàlia. Núm. 3

Núria Gallart
nuria.gallart@uab.es

Decomate II: presentació pública

El projecte Decomate II, Desenvolupament de la Biblioteca Europea d'Economia, ha arribat a la fase d'implementació i prova del sistema. Des de desembre de 1999, la Universitat Autònoma de Barcelona disposa d'una primera versió en proves accessible a tots els membres de la comunitat universitària prèviament identificats. Durant el mes de març del 2000, es preveu la posada en funcionament de la versió final del sistema.

A través de Decomate-Economia <<http://decomate2.uab.es>> és possible la consulta simultània de més de quatre-cents títols de revistes i uns vuit mil documents de treball d'aquesta àrea de coneixement. Les bases de dades que contenen els documents estan distribuïdes entre les institucions participants –Tilburg University, London School of Economics, European University Institute i

Universitat Autònoma de Barcelona–, i també s'hi poden trobar referenciats articles de revistes gratuïtes disponibles a Internet.

Properament s'hi afegiran altres continguts, com la base de dades International Bibliography of the Social Sciences, generosament oferta durant el transcurs del projecte per la London School of Economics i l'empresa SilverPlatter Information. Està també en estudi la incorporació de la base de dades EconLIT, d'interès fonamental per a l'àrea en qüestió, i l'accés a la col·lecció retrospectiva de revistes disponible al servei JSTOR.

El projecte farà la presentació pública dels resultats els dies 22 i 23 de juny del 2000, a l'aula magna de la Casa de Convalescència-UAB, en el marc de la conferència «Logged into economics: an assessment of the European Digital Library Decomate II». La informació sobre aquest esdeveniment i el full d'inscripció estan disponibles a la web del projecte <<http://www.bib.uab.es/decomate2>>

Núria Gallart
nuria.gallart@uab.es

De *bibliotecis*

Nous lectors reproductors de microfilms que digitalitzen

Canofile per a Windows és una base de dades que permet explorar grups de documents extensos i emmagatzemar-los, en format d'imatge, per poder recuperar-los d'una manera àgil posteriorment. Permet l'exploració tant d'un sol ítem com d'un conjunt, respectant la seva entitat de grup i la seva identificació conjunta. En el cas de documents impresos, podem optar per explorar les pàgines per una sola cara o, a la vegada, explorar-les per ambdues cares. Base de dades multiusuari, permet que diferents persones hi puguin treballar a la vegada. Quan un programa pot ser utilitzat per diferents usuaris, és primordial que tingui desenvolupat un sistema de seguretat que asseguri la integritat de l'estructura de la base de dades, i que prevegi una sèrie d'aspectes, com poden ser: nivells o tipologia d'usuaris, restriccions/accessos a comandaments i funcions de la base de dades i restriccions i/o accessos a parts del sistema.

Canofile per a Windows té un sistema de seguretat que respon a aquests punts que acabem d'enumerar. Així, apareix definida la figura de l'administrador, usuari amb plens poders sobre el sistema, la seva estructura i els usuaris. Té poder per atorgar o denegar drets de seguretat a altres usuaris. El sistema, per defecte, quan s'instal·la només té definit l'usuari administrador. Per tant, és important, en programes com aquests i amb la funció que els donem a les biblioteques, crear un usuari de consulta. Altrament, qualsevol podria entrar a la base de dades, crear noves claus d'accés i alterar l'estructura de la base de dades, que esdevindria inservible per a un posterior ús.

Canofile per a Windows té multitud d'opcions, que permeten gestionar qualsevol tipus d'informació (des de fulls solts fins a documents sencers), crear memoràndums... L'ús principal a les biblioteques, però, no és «treballar» amb aquesta informació, sinó que l'utilitzarem de pont, de condeute perquè l'usuari pugui endur-se la informació a casa en un format compatible amb els programes que tingui instal·lats al seu ordinador. Per aquest motiu no entrarem a definir especificitats del sistema que mai

no utilitzarem, ni les biblioteques ni l'usuari: pel que fa a les biblioteques, aquest programa ha estat adquirit per oferir un determinat servei i, per tant, només està instal·lat en ordinadors d'accés públic i no de treball intern. Pel que fa als usuaris, l'ordinador en què han de treballar no és el de la biblioteca, sinó el que tenen a casa o al despatx, i és més que probable que no tinguin instal·lat aquest programa.

Des de fa un temps, la Biblioteca d'Humanitats ofereix la possibilitat d'enregistrar en un disquet, o directament a la nostra unitat del servidor, la informació continguda en microfites o microfilms de la Biblioteca. L'ordinador que té instal·lat el programari està connectat a la xarxa i, per tant, el podem connectar al nostre servidor per tal d'enviar a la nostra unitat de disc les imatges explorades utilitzant Canofile. Fins ara, quan un usuari volia «emportar-se» aquest tipus d'informació, l'única opció eren les impressions en el moment de la informació visualitzada. Aquest procediment, perfecte des del punt de vista de l'usuari, que s'emportava la informació desitjada, no era del tot operatiu a causa de les limitacions del paper davant la informació en format electrònic: el cost econòmic, la qualitat de la impressió, la creació de noves còpies... Avui en dia, un pot arribar a la Biblioteca, pujar a la tercera planta, concretament a la Mediateca, i trobar-hi l'equipament necessari per endur-se la informació que necessiti en un suport que es pot posar a la butxaca, o enviar directament la informació a l'ordinador del seu despatx, on l'estarà esperant fins que arribi i comenci a treballar. Amb els requeriments mínims de maquinari superats:

- un PC amb Windows 3.1 o superior
- 8 MB de memòria
- 6 MB d'espai al disc dur
- un escàner
- una impressora

L'ordinador, connectat als dos aparells de lectura de microfilms i microfites de la Biblioteca, i amb Canofile instal·lat, facilita l'escaneig de les pàgines, permet gestionar el tipus d'escaneig, crear índexs per a cada secció creada, triar el format de sortida de les dades... També permet definir tipologies d'usuaris, valors d'escaneig i de visualització de la informació a la pantalla, definició de carpetes, que faciliten la utilització del programari. La finalitat de l'usuari que consulta a la Biblioteca una microfitxa és (en la majoria dels casos) emportar-se la informació que conté. Fins ara era fàcil, ja que amb un petit gest podia imprimir la informació visualitzada. Ara, disposa d'una segona opció, que li permet endur-se en un disquet (sense cap tipus de cost econòmic afegit) la informació de la microfitxa. No obstant això, si el fet d'utilitzar Canofile implica una inversió de temps i d'aprenentatge feixuc, barallar-se amb el programa per esbrinar els comandaments que ha de fer servir per tal d'enregistrar en un disquet la pàgina que li és tan senzill d'imprimir, seguirà com sempre... «més val boig conegut que savi per conèixer».

La definició i configuració d'uns elements mínims són bàsiques per al correcte funcionament i control de la base de dades. Aquests elements principals serien l'usuari i les carpetes.

La definició d'un usuari de consulta és bàsica per evitar possibles danys a la base de dades. L'usuari, per desconeixement, pot arribar a esborrar o a canviar considerablement l'estructura de la base de dades. Per evitar això, configurarem els accessos i restriccions a les diferents funcions del sistema.

Definició de carpetes: haurem de definir, com a mínim, una carpeta, on s'enviaran tots els documents explorats (ningú no vol tenir aquesta informació «descontrolada» per tot el disc dur!). Les pàgines s'emmagatzemaran automàticament a mesura que es vagin explorant.

Pel que fa a l'usuari, l'ús que farà de la base de dades, en relació amb les possibilitats que ofereix, és mínim. El que vol és explorar les imatges, al més ràpidament possible, amb la millor qualitat possible, i que una vegada escanejades les pugui identificar ràpidament i que li ocupin el mínim espai possible.

Bàsicament, la persona que utilitzi aquest servei farà el que resumim a continuació:

1. Identificar-se amb un nom d'usuari i contrasenya per obrir el programa.
2. Seleccionar la carpeta on s'emmagatzemaran totes les dades seleccionant l'opció *Carpeta/Almacenar en...* de la barra de menús superior IMATGE CANON.
3. Entrar les dades relatives a l'índex de les pàgines que s'exploraran. Aquestes dades són les que s'utilitzaran per a la posterior recuperació dels documents.
4. Modificació (si escau) de la configuració de les dades de l'escàner.
5. Especificació en el sistema del tipus d'exploració (una pàgina o més).
6. Cerca dels documents explorats.
7. Exportació a un disquet o a un altre espai de disc.

El sistema, però, ens ofereix diferents possibilitats que caldria conèixer per aprofitar al màxim les seves prestacions. A continuació, desenvoluparem alguns punts que ens poden ajudar a l'hora de configurar el sistema per tal d'obtenir la màxima qualitat d'imatge o una exploració més racional.

Revisarem les diferents opcions de l'escàner, l'exploració, la localització dels documents escanejats, la millora de la qualitat de les imatges i l'exportació dels documents. S'especificarà sempre el procediment que cal seguir en cada cas.

L'escàner

Els valors per defecte de l'escàner són els idonis en la majoria dels casos. No obstant això, aquests es poden canviar en qualsevol moment.

Per configurar l'escàner, hem de procedir de la manera següent:*

1. Fer un clic a *Opciones* de la barra de menús i triar *Escaner*.
2. Fer un clic a *Configuración* per obrir la finestra de *Configuraciones del escaner*.

Les opcions configurables que cal destacar són:

Modo: permet definir la forma en què l'escàner genera la imatge explorada.

Blanco y negro: és la millor opció si el que es vol explorar és text o gràfics lineals ens que no hi ha colors ni tonalitats de gris al document original.

Matizador: activa i desactiva els «medios tonos».

Ninguna: és la millor opció per explorar text o gràfics lineals que no continguin colors ni tonalitats de grisos.

Difusión de error: aquest valor s'utilitza per aconseguir que les fotografies tinguin el mateix aspecte que les que apareixen a la premsa.

Puntos por pulgada: permet definir la resolució en punts per polzada (ppp). Com més gran sigui aquest nombre, millor serà la resolució i més espai ocuparà la imatge.

En el cas d'haver d'explorar pàgines que només continguin text, podem fer un clic al boto *MAS*. A la finestra que visualitzem haurem de marcar l'opció:

Exploración a alta velocidad, que ens permetrà explorar a una velocitat més gran i amb una resolució més baixa.

*També podem arribar a aquesta finestra fent un clic al boto *Configurar*, que ens apareixerà a la finestra, on haurem d'especificar el nom de la carpeta on volem descarregar totes les pàgines explorades.

L'exploració

Abans de començar a explorar, hem d'especificar la carpeta on s'emmagatzemaran tots els documents escanejats.

Farem un clic a l'opció *Carpeta* de la barra de menús superior i triarem *Almacenar en*. Visualitzarem una finestra amb noms de carpetes. En seleccionarem una situant-nos a sobre amb el ratolí.

Una vegada seleccionada, haurem d'entrar les dades relatives a l'índex a la plantilla. No cal omplir tots els camps definits des d'aquesta finestra; tenim l'opció de canviar els valors predefinits de l'escàner fent un clic al botó *Configurar*.

Des d'aquesta mateixa finestra, el sistema ens permet triar entre diferents tipus d'exploració:

Tipo de documento. Indicarem al sistema si ha d'explorar un document d'una sola pàgina o de diverses pàgines.

Varias páginas. Després d'escriure la informació de l'índex, el sistema continuarà explorant fins que li diem que s'aturi. Totes les pàgines explorades es guarden com un únic document i amb la mateixa informació d'índex.

Una sola página. L'escàner explora una sola pàgina i para. Cada pàgina és emmagatzemada independentment amb la seva pròpia informació d'índex.

Una altra opció que ens pot interessar habilitar és *Visualizar imagen durante la exploración*; si marquem aquesta opció, farem que el sistema aturi l'exploració i visualitzi el document explorat per tal que el puguem verificar abans de continuar l'exploració del document següent.

Visualització de les imatges

La finestra *Lista de documentos* mostra la llista de les imatges explorades:

Com que la nostra base de dades no serà gaire gran (un cop la persona que ha fet la cerca marxa amb la informació, podem

esborrar les imatges explorades que queden al disc dur de l'ordinador), podem optar per triar la finestra *Criterios de búsqueda*, a la qual arribarem fent un clic amb el ratolí sobre l'opció *Ventana* del menú superior. Un cop visualitzada la finestra, farem un clic sobre la fletxa de l'opció *Recuperar por*; triarem *Todos* i després farem un clic al botó *Buscar* sense introduir cap criteri de cerca. D'aquesta manera, visualitzarem la llista de les imatges explorades més ràpidament. Per visualitzar una pàgina en concret, ens situarem sobre la línia que la identifica i farem dos clics amb el ratolí. D'aquesta manera, el sistema ens mostrarà la imatge a tota pantalla. Des de la pantalla de visualització de la imatge, podem modificar l'aspecte de la imatge a la pantalla: podem augmentar o reduir una imatge per tal de canviar la seva mida a pantalla, fer-li fer una rotació fins a 360°, millorar el seu aspecte i personalitzar els valors predeterminats de visualització.

En el cas de voler visualitzar un bloc d'imatges que hem explorat com una única unitat, tenim diferents opcions de visualització per tal de verificar, abans de tancar el programa, que totes les pàgines explorades estan bé.

Opció visualització de miniatures. Aquesta opció ens pot ajudar a visualitzar una determinada pàgina entre totes les escanejades d'una forma més ràpida, ja que podrem visualitzar diverses pàgines en format reduït.

Per tal d'activar aquesta opció, procedirem de la manera següent:

1. Farem un clic a *Preferencias* a la barra de menús i triarem *Mostrar miniaturas*
2. Per seleccionar una de les pàgines visualitzades d'aquesta manera i veure-la més gran, només haurem de fer un doble clic a sobre.

Visualitzar més d'una finestra a la vegada. Aquesta opció ens mostrarà en diferents finestres els documents escanejats. Haurem de procedir de la manera següent:

1. Farem un clic a l'opció *Ventana* de la barra de menús i triarem *Ventana de página nueva*. D'aquesta manera, s'obrirà una nova finestra on visualitzarem la pàgina següent. Podem seguir el mateix procediment si volem obrir una segona finestra.
2. Un cop obertes les finestres, podem triar la forma com les volem visualitzar a la pantalla. El sistema ens n'ofereix dues: *Casada i Mosaico*. Triarem aquestes opcions desplegant l'opció *Ventana* de la barra de menús i marcant l'opció pertinent.

Millora de les imatges

Un cop visualitzem les imatges, ens podem adonar que no han quedat prou nítides o definides. Podem optar per tornar-les a explorar, canviant alguna opció de les predefinides de l'escàner, o podem provar de fer servir les opcions que ens ofereix el programa per millorar les imatges.

Per millorar una imatge ho podem fer de la manera següent:

1. Farem un clic sobre l'opció *Mejorar* de la barra de menús superior i triarem una de les dues opcions possibles:

Bitonal: les línies suaus queden més definides

Escala de grises: suavitza els ombrejats i les imatges fotogràfiques.

Exploració original

Aplicació de l'opció
Escala de grises

Modificació d'un grup d'imatges explorades

Com ja hem comentat en l'apartat d'exploració d'imatges, podem optar per explorar totes les pàgines d'un document (d'una microfita) com un únic bloc amb les mateixes característiques. No obstant això, el bloc generat no és un bloc estàtic sinó que podem modificar-lo a la nostra mida.

Ens pot interessar conèixer les opcions de manipulació de blocs d'imatge per si es dona el cas que quan verifiquem les imatges escanejades ens adonem que alguna no s'ha explorat correctament. Podem decidir, en aquest cas, explorar-la de nou per tal de millorar la qualitat de resolució i/o nitidesa. El programa ens permet:

- Substituir pàgines anteriors escrivint-hi a sobre.
- Escriure sobre pàgines existents i mantenir-ne les versions anteriors.
- Inserir pàgines noves entre pàgines existents.
- Afegir pàgines al final d'un document.
- Suprimir pàgines d'un document.

Emprant alguna d'aquestes opcions, podem modificar les imatges que ens interessin del bloc sense haver de modificar l'estructura inicial en què van ser explorades i respectant la numeració del document original.

Qualsevol d'aquestes opcions és disponible desplegant la finestra *Archivo* del menú superior i triant l'opció *Explorar*.

Exportació d'un document

És important destacar en aquest punt que, encara que haguem explorat un conjunt de pàgines com un únic document, cada una de les pàgines del document es guardarà en un document individual.

Podem exportar la imatge explorada des de diferents pantalles del programa:

- Des de la pantalla de la llista de documents explorats. Des d'aquesta pantalla, farem un clic amb el ratolí sobre el document que volem exportar i desplegarem l'opció *Archivo* de la barra de menús superior. Triarem l'opció *Exportar*, que ens obrirà la finestra on haurem de definir el format, el nom i la ubicació (*path*) del document.

Podem exportar més d'una imatge a la vegada seleccionant-la de la manera següent:

Farem un clic amb el ratolí a la primera columna de la línia que identifica el document que volem exportar. En passar

amb el ratolí per sobre d'aquesta columna, el punter adoptarà la forma d'una marca. Un cop marcades les imatges d'aquesta manera, podem exportar-les desplegant l'opció *Archivo* de la barra de menús superior i triant l'opció *Exportar*.

• Des de la pantalla de visualització d'imatges. Seguirem el mateix procediment que hem explicat anteriorment: farem un clic sobre l'opció *Archivo* del menú superior i triarem l'opció *Exportar*. D'aquesta manera exportarem la imatge que visualitzem en aquell moment.

La finestra que ens sortirà en tots els casos serà la següent:

En aquesta finestra haurem de definir una sèrie de dades.

En destaquem les següents:

• **Prefijo de nombre de documento.** Podem escriure un prefix de quatre caràcters, que el sistema utilitzarà per generar noms de document per als documents exportats. Per exemple, si escrivim les quatre lletres PICA, les pàgines exportades tindran els noms PICA0001.TIF, PICA0002.TIF, PICA0003.TIF. El sistema assigna números correlatius a cada un dels documents exportats.

• **Lista de directorios.** Permet triar una unitat i directori on emmagatzemar els documents. Podem triar la nostra unitat personal del servidor i enviar-hi directament les dades.

• **Crear lista de archivos.** Marcarem aquesta opció si volem una llista dels documents explorats.

• **Tipo de exportación.** Seleccionarem un format per al document exportat. El format d'imatge pot fer que el document exportat ocupi més espai. La mateixa imatge exportada en els quatre formats ocuparia l'espai següent:

Group 3 1D Tiff	1969 kb
Group 4 Tiff	2325 kb
Pakbits Tiff	1078 kb
BMP	1068 kb
PCX	1401 kb

Sabem que guardar la informació en format imatge ocupa espai... Potser seria convenient recomanar que, alhora que s'instal·la Canofile per a Windows, s'instal·li un compressor, per exemple winzip; n'hi ha molts que es poden descarregar de la xarxa gratuïtament.

La col·lecció completa de les quatre tresorereries

La Col·lecció Asiàtica de la UAB, ubicada a la Biblioteca d'Humanitats, ha adquirit una de les obres més importants de la història de la literatura xinesa, el *Siku Quanshu*, o Col·lecció Completa de les Quatre Tresorereries, que és una de les obres enciclopèdiques més extenses feta mai en la història de la humanitat. L'edició impresa moderna d'aquesta obra conté més de 1500 volums i està exhaurida, però l'Institut de Llengua i Literatura de la Xina Moderna, de la Universitat de Shandong, de la República Popular de la Xina, en col·laboració amb el seu Departament d'Informàtica, i sota la supervisió del professor Wang Li, ha reproduït tota la col·lecció original en versió facsimil en una edició de 153 CD-ROM, amb motors de recerca per autor, títol i volum, i mantenint la presentació i l'enquadernació de l'original.

L'escola de pensament confuciana, que constitueix la base de la cultura xinesa, feia esment del paper de l'estudi en la formació de la persona. L'estudi de les obres clàssiques i canòniques es va convertir en el camí més adient per a la mobilitat social, perquè el sistema d'exàmens que es feien al llarg de gairebé dos mil·lennis a la Xina per seleccionar els alts càrrecs del govern i del funcionariat es basava en el coneixement a fons d'aquests textos i de la seva interpretació oficial. Per aquesta raó, cada dinastia xinesa es va dedicar a la recopilació dels textos que havien de formar el cànnon de la cultura xinesa. Aquest procés de recopilació tenia una aspecte positiu i un altre de negatiu, perquè va garantir la conservació de molts textos, però alhora va aconseguir l'exclusió d'altres.

La recopilació de textos més important de la història xinesa és el *Siku Quanshu*, que l'emperador Qianlong de la dinastia Qing (1644-1911) va encarregar per decret a un equip de lletrats l'any 1773, sota la supervisió política del seu govern. Els emperadors Qing eren d'origen Manchu i aquesta mesura els va fer guanyar el suport d'una gran part de la classe intel·lectual xinesa. A més, va permetre que el govern Manchu descobrís i censurés els escrits no conformistes o anti-Manchu que podien posar en dubte la seva legitimitat com a governants.

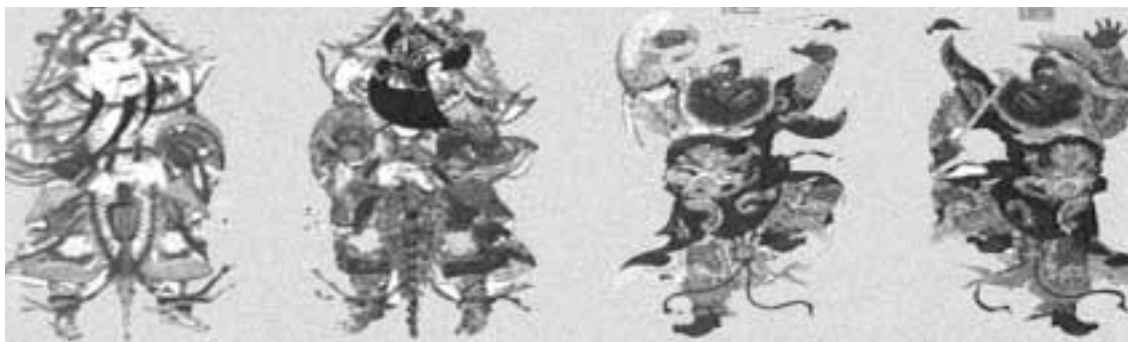
La recopilació es va organitzar en tres departaments, responsables de la selecció, transcripció i edició de la col·lecció, i es van reclutar 300 experts i 3800 escribes. Per tal de garantir l'èxit de l'empresa, l'emperador Qianlong va crear un sistema de supervisió i control, complementat per un altre sistema de recompenses i de càstigs en la forma de regals o honors, d'una banda, i de multes o d'arrest, de l'altra. L'acadèmia creada per dur a terme la recopilació va tardar deu anys a completar la tasca, i vuit anys més a produir còpies addicionals.

El títol de la col·lecció reflecteix la tradicional divisió de la literatura xinesa en quatre categories (*Siku*): *Jing* (textos clàssics i canònics), *Shi* (històries, biografies, geografies, manuals de governació, etc.), *Zi* (obres mestres dels pensadors xinesos) i *Ji* (textos literaris i bones lletres). Es va afegir la denominació «col·lecció completa» (*Quanshu*) per demostrar que aquesta recopilació havia de representar una continuació del passat i el començament del futur.

La col·lecció conté més de 3400 títols, d'un total de més de 79.000 volums, enquadrats en més de 36.000 llibres sobre filosofia, història, literatura i art, sistemes polítics, estudis socials, economia, astronomia, geografia, matemàtiques, medicina, etc. Representa el cànnon més complet i més representatiu de la civilització xinesa. L'enquadernació va reflectir les divisions tradicionals: verd per als llibres de *Jing*, vermell per als de *Shi*, blau per als de *Zi* i gris per als de *Ji*. Un volum extra, el catàleg general de la col·lecció, es va enquadrar en groc (el color reservat per a l'ús de l'emperador, el mecenes de l'empresa).

Per conservar els llibres, l'emperador va fer construir quatre biblioteques amb una còpia completa dipositada a cadascuna,

i es van produir tres còpies més per facilitar la consulta dels textos per part dels lletrats. Els volums individuals es van guardar en carpetes fetes de fusta de nanmu, un arbre molt resistent a la humitat i als insectes. Avui dia, només queden tres còpies de la col·lecció sencera. La resta va desaparèixer com a conseqüència de les guerres. Les tropes angleses i franceses van cremar una còpia sencera quan van saquejar parts de Pequín l'any 1860.

L'adquisició d'aquesta edició en CD-ROM ha estat possible gràcies a una subvenció del DGICYT a un projecte coordinat pel professor Seán Golden, del Departament de Traducció i d'Interpretació, i a les aportacions del Servei de Biblioteques

de la UAB, del Departament de Traducció i d'Interpretació i de la Facultat de Traducció i d'Interpretació.

El mateix projecte del DGICYT ha subvencionat l'adquisició de l'edició en CD-ROM d'una important col·lecció de textos de l'època clàssica de la cultura xinesa editada per l'Institut d'Estudis Xinesos de la Universitat Xinesa de Hong Kong, que inclou eines de concordància.

Amb aquesta adquisició, la Col·lecció Asiàtica es converteix en una de les poques col·leccions a escala internacional que disposa de l'edició sencera del *Siku Quanshu*.

Seán Golden

Ampliació de la tercera planta de la Biblioteca d'Humanitats

El mes d'octubre passat, la Biblioteca d'Humanitats va ampliar l'espai i els serveis de la tercera planta, que fins ara només donaven cabuda a la Cartoteca i a la Mediateca.

L'ampliació no ha estat de tota la superfície, sinó de 700 m², però ha permès afegir-hi la Secció Asiàtica, ubicada anteriorment a la Facultat de Traducció i d'Interpretació, les aules d'autoaprenentatge d'anglès i alemany, situades al Departament de Filologia anglesa i de Germanística, i l'Aula d'Autoaprenentatge de Llengua del Gabinet de Llengua Catalana, fins ara a la Facultat de Ciències de l'Educació.

La Secció Asiàtica

Aquesta secció va néixer a l'antiga Escola Universitària de Traductors i d'Intèrprets, a la dècada dels vuitanta, per donar

suport als estudis de les llengües àrab, japonesa i xinesa. Quan la titulació es va transformar en llicenciatura, es va haver de planificar aquest fons bibliogràfic per tal que resultés adequat

per a la docència i la investigació. També s'ha hagut de captar subvencions que facin possibles les inversions necessàries per garantir la continuïtat del fons.

Aquesta col·lecció havia d'incloure llibres bàsics en les tres llengües corresponents i que fessin referència a camps del coneixement molt diversos: obres de consulta i manuals d'aprenentatge de llengua, però també documents sobre història, pensament, sociologia, economia, política, art, literatura, etc., i els estudis bàsics d'aquests camps en llengües europees, tots ells eines fonamentals per esdevenir un bon professional.

Recursos

La col·lecció sobrepassa ja els set mil volums i està dividida en dues seccions: les obres de referència i els documents segons els camps d'estudi abans esmentats. Hem d'incloure també les revistes que, tot i pertànyer a aquesta secció, estan situades, per qüestions òbvies d'ordenació del fons, a la Sala de Revistes de la Biblioteca d'Humanitats.

Amb la nova localització, la Secció ha guanyat no solament amb qualitat d'espai, sinó també amb l'aprofitament dels recursos d'altres àrees de tota la Biblioteca, i més concretament de la Mediateca i totes les possibilitats per als audiovisuals que aquesta ofereix.

Les aules d'autoaprenentatge d'anglès i alemany

Aquestes aules, conegudes també coma a Gaudioteca, es van inaugurar el 28 de maig de 1996, i fins avui han estat ubicades al Departament de Filologia Anglesa i de Germanística. Des d'aquella data, aquest espai ha estat visitat per centenars d'alumnes de diversos departaments i llicenciatures de la UAB amb l'objectiu de millorar els seus coneixements d'anglès i alemany. Durant aquest temps, sota la direcció d'Anna Rossell i Mia Victori, professors del Departament de Filologia Anglesa i de Germanística, i amb l'ajut de Pere Marcús i d'estudiants voluntaris, les aules han pogut estar obertes matí i tarda.

Recursos

Sis ordinadors multimèdia connectats a Internet; una gran varietat de programes d'ordinador i CD-ROM, amb enciclopèdies, diccionaris interactius, cursos d'anglès i alemany, literatura, cultura.

Quatre televisors equipats amb vídeo i amb més de seixanta canals via satèl·lit; més de cent cintes de vídeo de pel·lícules, documentals i programes didàctics.

Cinc cabines d'àudio; una gran varietat de cassetts de materials de comprensió auditiva per a tots els nivells, cursos de pronunciació, fonètica, novel·les, etc.

Diccionaris bilingües i monolingües especialitzats; llibres de comprensió oral i lectora; llibres de literatura, civilització i cultura; llibres de gramàtica, vocabulari, fonètica; cursos generals d'anglès i alemany; llibres per practicar exàmens oficials; jocs.

Amb el trasllat i l'ampliació d'espai, es té encara més l'oportunitat de practicar aspectes de la llengua i la literatura anglesa i alemanya de forma autònoma, utilitzant aquest ampli ventall de materials segons el criteri més personal, i aprofitant els que ja té la Biblioteca.

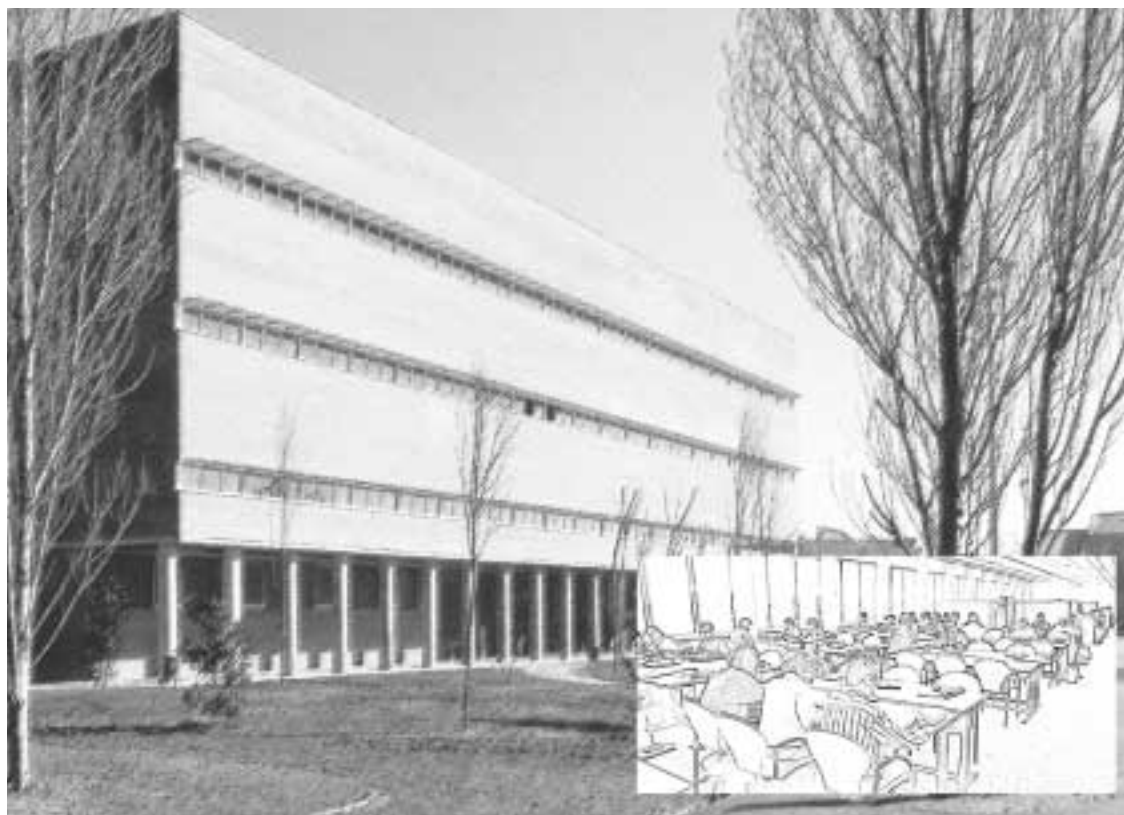
L'Aula d'Autoprenentatge de Llengua del Gabinet de Llengua Catalana

Es va obrir el 1993 i es va instal·lar a la Facultat de Ciències Polítiques i de Sociologia; l'any següent es va traslladar a la Facultat de Ciències de l'Educació. Així començava a oferir a la comunitat universitària una alternativa a l'ensenyament presencial basada en l'autonomia de l'aprenentatge: l'aprenent pot determinar els objectius, les estratègies i els continguts d'acord amb les necessitats i gaudir d'una gran flexibilitat d'horaris.

L'autoaprenent disposa del suport d'un assessor que el pot ajudar a establir les seves necessitats lingüístiques en el moment de dissenyar una estratègia d'aprenentatge apropiada, fer un seguiment i informar-lo dels recursos al seu abast. Aquest suport pot ser tant presencial com per mitjà del correu electrònic.

Recursos

Un total de 4500 fitxes autocorrectives, agrupades en quatre nivells. Les fitxes tenen una clau al revers per tal de facilitar-

ne l'autocorrecció. Hi ha també un fons específic de fitxes per a l'aprenentatge de llenguatge jurídic

Cinc-centes obres de suport: diccionaris monolingües i bilingües, especialitzats, gramàtiques i manuals per a tots els nivells, manuals de llenguatges d'especialitat (científic, jurídic...), guies de conversa, històries de la llengua i publicacions periòdiques.

Tres-centes cintes de casset que contenen dictats amb la clau corresponent, exercicis de fonètica i pronúncia i exemples de converses.

Cintes de vídeo, programes d'ordinador, jocs.

Proves de nivell, per saber quin nivell es té, proves d'assoliment, per avaluar els resultats assolits i models de les proves de llengua de la Junta Permanent de Català.

La nova ubicació comporta també diverses millores per als usuaris: s'amplia l'horari d'obertura i l'espai destinat als aprenents; es disposa de més equips per treballar amb multimèdia (ordinadors, monitors de vídeo); es comparteixen recursos amb les altres llengües i es facilita la utilització del fons de la Biblioteca com a complement de l'aprenentatge.

Amb aquesta darrera integració, la Biblioteca d'Humanitats fa palesa, un cop més, la diversitat documental i de suports que han d'oferir les biblioteques del segle XXI.

Agraïm les informacions facilitades per Míia Victori i Marta Estella per a la redacció d'aquest article.

Avaluació del Servei de Biblioteques

Un dels objectius prioritaris del Servei de Biblioteques és la consecució de la màxima qualitat en la prestació dels seus serveis. Seguint aquesta filosofia, ja ha participat en l'experiència dels Grups de Millora de la UAB, de la qual va formar part des de la fase pilot. Tanmateix, en aquest moment ja ha aconseguit la certificació del seu sistema d'assegurament de la qualitat que segueix la norma ISO 9002.

En aquest context s'insereix el procés d'avaluació del Servei. L'any 1996, es va crear l'Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari a Catalunya, amb l'objectiu d'impulsar i organitzar mesures de qualitat i d'avaluació continuada a les universitats públiques catalanes. Per a l'any 1999, a banda de continuar les avaluacions de diferents titulacions, l'Agència, a petició del Consorci de Biblioteques Universitàries de Catalunya, va fixar l'objectiu d'avaluar els serveis de biblioteques de totes les universitats públiques del nostre país.

Aquest procés, que consta de diferents fases, va ser endegat de manera simultània a totes les universitats, llevat de la Universitat Autònoma de Barcelona, que, immersa en el seu

procés de certificació de la norma ISO 9002, va posposar l'inici de l'avaluació al mes de setembre de 1999.

Per tal d'assegurar l'homogeneïtat en la recollida d'informació, l'Agència va elaborar una guia que ha servit de model comú per realitzar l'avaluació interna.

Aquesta guia determina les diferents fases del procés:

- avaluació interna
- avaluació externa
- informe final

Avaluació interna

L'avaluació interna, que ha tingut com a resultat l'elaboració d'un document d'informe d'autoavaluació de les biblioteques de la UAB, l'ha realitzat el Comitè Intern d'Avaluació del Servei de Biblioteques de la UAB basant-se en els autoinformes que van aportar els comitès interns d'avaluació de cadascuna de les biblioteques de la nostra universitat.

Per poder realitzar els informes d'autoavaluació de cada centre i l'informe d'autoavaluació del conjunt del Servei de Biblioteques, els diferents comitès, un cop constituïts, van establir un calendari i un pla de treball i comunicació. En aquests comitès, hi han estat representats els diferents agents implicats: professors, alumnes, administradors de centre i personal dels diferents estaments del Servei de Biblioteques.

L'objectiu de l'avaluació interna ha estat identificar els punts forts i els punts febles del Servei, i fer propostes de millora amb

accions concretes per tal de millorar les prestacions amb un equilibri de costos.

La metodologia de treball ha consistit, no tan sols en la recollida i anàlisi de diverses dades estadístiques, sinó també de les opinions dels diferents tipus d'usuaris.

Per això, es van elaborar, difondre i recollir les respostes de cinc models diferents d'enquestes de satisfacció adreçades als col·lectius següents:

- alumnes de primer i segon cicle
- alumnes de tercer cicle
- professors
- usuaris de l'Hemeroteca General
- personal d'administració i serveis del Servei de Biblioteques

Amb totes aquestes dades a l'abast, els diferents comitès van mantenir diverses reunions de treball per tal de redactar l'informe per debatre els punts proposats a la guia proporcionada per l'Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari a Catalunya i l'avaluació dels resultats de les enquestes de satisfacció.

S'ha tractat d'un procés obert i participatiu, en el qual tots els usuaris, un cop redactats els informes, també han pogut aportar-hi els seus comentaris i/o suggeriments. Seguint el pla de comunicació establert, es va fer difusió, via cartells, correu electrònic i cartes, de l'existència dels esborranys d'autoinformes, que es podien consultar a les pàgines web i als taulers d'anuncis de cada biblioteca. Cada comitè, un cop debatuts les esmenes i els suggeriments aportats pels usuaris, va lliurar els seus informes al Comitè Intern del Servei de Biblioteques per tal que aquest pogués redactar l'informe d'autoavaluació del conjunt de les Biblioteques de la UAB, amb la corresponent difusió final.

Avaluació externa

L'avaluació externa serà realitzada per un grup d'experts aliens a la nostra universitat, que, basant-se en l'Informe del Comitè Intern, les visites i la recollida d'opinions i valoracions, elaborarà l'Informe d'Avaluació Externa.

Finalment, amb les aportacions del document del Comitè Extern, el Comitè Intern elaborarà un document on constaran els punts forts, els punts febles i les propostes de millora. Aquestes propostes s'explicaran a tots els agents implicats alhora que s'establirà un pla de millora.

Per tenir informació actualitzada de tot el procés, consulteu la pàgina Hipervínculo <http://www.bib.uab.es/avaluacio/qavalua.htm>.

Els secrets dels espies

La imatge que tenim dels agents dels serveis secrets de diversos països del món ens ha arribat condicionada, molt probablement, per la creació cinematogràfica de personatges com James Bond, del servei secret britànic, o, ara més recentment, de personatges de la CIA, com Jack Ryan, creat per Tom Clancy i interpretat per Harrison Ford o Alec Baldwin. Fins i tot se n'han fet còmics que ens han acompanyat al llarg dels anys, com ara els coneguts per tothom Mortadelo i Filemón, de la TIA, paròdia espanyola en clau de còmic de la poderosa CIA nord-americana (a <http://www.arrakis.es/~jjp/hi> ha un recull de les seves aventures).

Si volem saber una mica més, i més seriosament, quines feines porten a terme aquests serveis, podem donar-hi una ullada a través de la xarxa, on trobarem la informació que ens deixen mirar, segurament només la que pot ser pública, i a més la que permet mostrar una imatge més amable d'aquests aparells dels estats.

El recull més exhaustiu actual, el trobem a *Intelligence and counterintelligence* (<http://www.kimsoft.com/kim-spy.htm>). Aquesta web, molt completa i treballada, ens ofereix els enllaços cap a un munt de planes, ordenades segons els apartats següents: intel·ligència militar, planes dedicades a terrorisme i grups paramilitars, intel·ligència no militar, i l'ús del sexe com a eina en la guerra bruta a la política i l'espionatge. Inclou, així mateix, enllaços cap a novetats de premsa i notícies d'última hora, nous llibres, cursos pràctics en línia sobre el tema, fóruns de discussió i grups d'Usenet. El conjunt d'enllaços que se'ns ofereix és molt divers: imatges de satèl·lit de l'antiga URSS, arxius sobre criminals, els antics arxius del KGB, fins i tot un manual sobre com fer interrogatoris elaborat per la CIA.

Entre les webs de serveis secrets concrets, i que incloguin un ventall més ampli de possibilitats de ficar el nas en les seves activitats, trobem les del servei britànic, l'MI5 (<http://www.mi5.gov.uk/>), que ens informa dels requisits i les oportunitats de feina que ofereix. Entre l'oferta, necessiten experts en llengües, en comunicacions, científics, conductors, personal de manteniment, i un llarg etcètera. Permeten, així mateix, entrar a formar part del servei, encara que no hagi nascut a la Gran Bretanya, si fa més de deu anys que hi vius.

D'altra banda, la DIA (Defence Intelligence Agency; <http://www.dia.mil>) també conté un apartat a la seva web per reclutar nou personal, tant per als apartats militars com per a les seccions civils del seu servei. A la CIA trobem també aquestes possibilitats (<http://www.odci.gov/cia/ciahome.html>).

Un altre recull d'adreces relacionades amb el món dels espies és Intelligence Resources (<http://www.infomanage.com/international/intelligence/>), menys exhaustiu que el primer, però amb una estructura més senzilla i còmoda.

Si volem comprar equipament sofisticat per punxar telèfons, per fer seguiments amb micròfons o aparells per fer gravacions, a Spyshop (<http://www.w2.com/docs2/z/spyshop.html>) hi trobarem de tot. Podem comprar des d'equips per detectar bombes, passant per aparells òptics de visió nocturna, fins a un munt de coses que no es troben habitualment a la botiga d'electrònica de la cantonada.

A casa nostra, podem mirar les planes del CESID (<http://esint60.tsai.es/cesid/cesid.htm>), tot i que no donen gaire informació, i a més presenten un disseny de tipus «ministerial», poc atractiu gràficament.

José Luis Copete
jose.copete@uab.es

Els tafaners, de Norman Rockwell. 1948

Aidea Global es una colección de los servicios de publicaciones de la Universitat Autònoma de Barcelona, de la Universitat Jaume I de Castelló de la Plana, de la Universitat Pompeu Fabra y de la Universitat de València, que edita obras sobre comunicación con un amplio enfoque pluridisciplinario que abarca desde temas de periodismo (prensa, radio, televisión...), cultura, sociología, literatura o lengua, hasta las nuevas tecnologías de la información.

Este libro presenta un método innovador y eficaz para generar y analizar ideas de mensajes publicitarios. Lejos de recurrir, para explicar los procesos creativos, a nociones oscuras como la inspiración, el genio o el inconsciente, el modelo de la retórica creativa desvela las operaciones básicas que permiten generar ideas publicitarias. Estas operaciones se explican de manera clara y se ejemplifican con numerosos casos concretos.

La retórica creativa es un método riguroso, sistemático y con un alto nivel de formalización, que posibilita que, en los procesos de creatividad de mensajes publicitarios, el sujeto disponga de un mapa conceptual en el que aparecen, de forma exhaustiva y ordenada, las distintas vías que se pueden seguir para generar ideas. A la vez, el método permite controlar, en cada momento, los resultados obtenidos, teniendo siempre presentes las vías alternativas que quedan por explorar para crear nuevas soluciones.

Obra indispensable para todos aquellos que, desde el ámbito profesional o académico, pretenden profundizar en el conocimiento y la práctica de los procesos de creación y análisis de los mensajes publicitarios y de todo tipo de mensajes de carácter persuasivo, *Retórica creativa* ofrece nuevas perspectivas a quienes se interesan por el estudio de las estructuras de los mensajes, la producción y la interpretación de la significación, los procesos comunicativos y la generación de ideas creativas.

ISBN 84-490-1782-3; 242 p.; 17x24 cm; 2.900 ptas.

A pesar de su notoria presencia en la cultura mediática del siglo xx, las complejas y promiscuas relaciones entre literatura y periodismo han sido casi siempre objeto de un olvido contumaz, tanto por parte de los estudios literarios como de los estudios sobre comunicación. Fruto del trabajo del autor en el campo del comparatismo periodístico-literario, el libro se propone cartografiar y explorar ese territorio apenas hollado.

Recorre ese territorio sugestivo de la mano de autores que tanto antaño —Daniel Defoe, Mariano José de Larra, Charles Dickens, Thomas De Quincey, Ernest Hemingway, John Dos Passos, Josep Pla, James Agee, John Hersey, Lillian Ross— como hogaño —Truman Capote, Gay Talese, Tom Wolf, Oriana Fallaci, Ryszard Kapuscinski, Gabriel García Márquez, Eduardo Haro Tecglen, Manuel Vázquez Montalbán, Maruja Torres, Manuel Vincent— han contribuido a forjar una fecunda tradición de relaciones promiscuas, muy influyente en las nuevas tendencias periodísticas, en las nuevas formas de hacer y concebir la literatura y, en fin, en el entero espectro de la cultura de nuestra época.

ISBN 84-490-1574-X; 470 p.; 17x24 cm; 4.450 ptas.

Paralelamente al avance de la globalización de los medios, también se observa en Europa la expansión de múltiples experiencias de televisión de ámbito regional y local. Las emisoras regionales de la Unión Europea se cuentan por centenares, aunque su grado de desarrollo de penetración es muy desigual. Esta cifra alcanza varios millares cuando nos referimos a la televisión local.

Este libro examina los modelos y las políticas de descentralización que han sustentado el desarrollo de lo que denominamos «televisión de proximidad» en cada uno de los países de la UE, con una atención particular hacia el nivel regional, aunque sin descuidar el mundo más complejo y variado de la televisión local y urbana.

Más de veinte reconocidos expertos en comunicación de los quince países de la UE analizan el marco legal, la estructura y la financiación de las televisiones de ámbito regional y local en Europa, así como las estrategias de programación, el uso de lenguas minoritarias en sus emisiones y el impacto de las tecnologías de la comunicación sobre sus prácticas comunicativas en el portal de la era digital.

ISBN 84-490-1641; 428 p.; 17x24 cm; 4.400 ptas.

Información y pedidos

Universitat Autònoma de Barcelona. Servei de Publicacions
08193 Bellaterra (Barcelona). Spain. Tel.: 93 581 10 22.

Fax: 93 581 20 00. sp@uab.es. <http://blues.uab.es/publicacions>